

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä lokakuuta 2009 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta (HE 195/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ympäristöministeri Paula Lehtomäki ja ylitarkastaja Markus Tarasti, ympäristöministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö
- ylimetsänhoitaja Matti Heikurainen, maa- ja metsätalousministeriö
- johtaja Matti Hepola, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- pääjohtaja Petteri Taalas, Ilmatieteen laitos
- aluepäällikkö Yrjö Norokorpi, Metsähallitus
- intendentti Johanna Forsius, Museovirasto
- luontomatkailevan professori Liisa Tyrväinen, Metsäntutkimuslaitos
- puheenjohtaja Klemetti Näkkäljärvi, Saamelaiskäräjät
- akatemiaprofessori Ilkka Hanski, Helsingin yliopisto
- kunnanjohtaja Pentti Keskitalo, Enontekiön kunta
- vs. kunnanjohtaja Esa Mäkinen, Kittilän kunta

- kunnanjohtaja Heikki Havanka, Kolarin kunta
- valtuuston puheenjohtaja Matti Myllykangas, Muonion kunta
- suunnittelujohtaja Riitta Lönnström, Lapin liitto
- varatoimitusjohtaja Veli-Matti Aittoniemi, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- toimitusjohtaja Pertti Yliniemi, Laplands Hotels Oy
- suunnittelupäällikkö Jari Laitakari, Pöyry Finland Oy
- vaikutus selvityksen projektipäällikkö Tommi Tenno
- porotalousneuvoja Niilo Hoikkala, Paliskuntain yhdistys
- poromies Reijo Kyrö, Kyrön paliskunta
- toiminnanjohtaja Eki Karlsson, Suomen Latu ry
- luonnonsuojeluasiantuntija Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- varapuheenjohtaja Katja Muotka, Muonion Luonto ry
- kansanedustaja, hallintoneuvoston puheenjohtaja Pertti Salolainen, WWF Finland.

Lisäksi valiokunta on saanut seuraavien tahojen kirjalliset lausunnot:

- Metsäntutkimuslaitos
- Lapin yliopisto
- Oulun yliopisto
- Fell Trek ohjelmapalvelut.

HALLITUKSEN ESITYS

Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Pallas-Yllästunturin kansallispuiston Pallastunturin matkailukeskuksen alueella on luonnonsuojelulain rauhoitussäännösten estämättä sallittua kansallispuiston matkailua palvelevan hotellin majoitus-, ravintola- ja muiden palvelutilojen sekä laskettelurakennelmien kunnostaminen ja rakentaminen. Säännöksessä asetettaisiin enimmäismäärät majoitustilojen vuodepaikoille ja rakentamisen laajuudelle sekä ra-

kennusten enimmäiskorkeudelle. Matkailukeskuksen alueella sijaitseva asuntovaunualue olisi poistettava käytöstä asemakaavan lainvoimaiseksi tulon jälkeen. Rakentaminen perustuisi asemakaavaan ja rakentamiselle sallitun alueen rajat merkittäisiin lain liitteenä olevaan karttaan. Kaavassa osoitettaisiin myös varaus Metsähallituksen luontokeskukselle.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Pallastunturin matkailukeskuksen poikkeuksellinen luonne

Valiokunta korostaa, että Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa sijaitseva Pallaksen matkailukeskus on luonteeltaan hyvin erilainen kuin Lapin muut matkailukeskukset. Kohteella on pitkä hiihto-, laskettelu- ja retkeilymatkailun historia, ja se tunnetaan erityisesti aktiivisen luontoretkeilytyyppisen matkailun kohteena, ei niinkään ulkopuolisten ohjelmalveluyritysten järjestämien, usein motorisoitujen oheispalvelujen varaan rakentuvana elämymatkailukohteena. Kohteeseen liittyy myös kulttuurihistoriallisia arvoja Lapin vanhimpana matkailukohteena. Hotellirakennuksen vanhin osa on merkitty suojelukohteeksi Tunturi-Lapin maakuntakaava-luonnoksessa, ja se sisältyy myös ehdotukseen valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista ympäristöistä. Pallastunturit on määritelty yhdeksi Suomen kansallismaisemista. Alueella on ensimmäinen Suomessa käyttöön otettu hiihto-

hissi, jolla on siten myös museaalista arvoa. Kokonaisuutena matkailukeskus on hyvin pieni. Kun esimerkiksi Ylläksen alueella on arviolta 20 000 vuodepaikkaa, Pallas-hotellissa on nyt 130 vuodepaikkaa ja alueella on 94-paikkainen asuntovaunualue.

Yleisesti käytössä oleva luonnehdinta "Pallaksen henki" kuvaa tätä laajuudeltaan hyvin rajallista ja laadultaan retkeilytyyppiseen toimintaan perustuvaa kohdetta, jonka henki muodostuu maisemasta, äänistä ja äänettömyydestä, ihmisen ja luonnon vuorovaikutussuhteesta, historiasta, kulttuurista ja tarinoista. Pallaksen henkeen liitetään lapinromantiikan ohella sellaisia tekijöitä kuin rauha, puhtaus, hiljaisuus ja nostalgia. Valiokunta pitää tärkeänä, että kaikessa alueen kehittämistoiminnassa varmistetaan paikan erityisyyden, Pallaksen hengen, säilyminen.

Pallas-Ounastunturin kansallispuisto perustettiin vuonna 1938. Vuonna 2005 perustettiin Pallas-Yllästunturin kansallispuisto yhdistämällä Pallas-Ounastunturin kansallispuisto ja Ylläs-Aakenustunturin vanhojen metsien suojelualue. Kansallispuisto on kooltaan noin 102 000 ha, ja se sijaitsee Enontekiön, Kittilän, Muonion ja Kolarin kuntien alueella. Kansallispuiston tarkoituksena on suojella Tunturi-Lapin eteläreunalla esiintyvää luonnonmetsää, soita ja tunturiluontoa. Alueella on luontodirektiivin mukainen SCI-alue ja lintudirektiivin mukainen SPA-alue.

Puiston lajistoon kuuluu ainutlaatuisella tavalla eteläisiä lajeja ja pohjoisia tunturilajeja. Maisemaa hallitsevat tunturit, ja suurten korkeuserojen ansiosta alueella esiintyy lukuisia kasvillisuustyyppisiä. Vaihteleva maasto tarjoaa myös erinomaiset mahdollisuudet retkeilyyn, hiihtoon ja luonnossa liikkumiseen yleensä.

Pallas-Yllästunturin kansallispuisto on kävijämäärältään Suomen suosituin kansallispuisto. Vuonna 2009 käyntejä kirjattiin 419 000. Alueella retkeilevien määrä on kasvanut jatkuvasti, ja varsinkin päiväretkeilyn arvioidaan kasvavan edelleen voimakkaasti. Voimakas paine perustuu erityisesti Ylläkseltä suuntautuvan päiväkävijämäärän kasvuun. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan Pallastunturin maaston jo nyt kärsivän kulumisvaurioista erityisesti matkailukeskuksen lähituntureilla. Pallastunturin matkailukeskuksen alueen kuluneisuus, puutteellinen huoltotoiminta ja rakennelmien heikko kunto ovat heikentäneet myös alueen maisemallisia arvoja. Esityksen lähtökohtana on epätydyttävä nykytila. Matkailukeskuksen alueen nykytila ei ole tyydyttävä ympäristön, maiseman eikä matkailunkaan kannalta, joten toimenpiteet hotellin kunnostamiseksi yritystoiminnan toimintaedellytykset mahdollistavalla tavalla ovat tarpeen. Kansallispuiston kävijämäärä on kasvussa riippumatta hotellin majoituskapasiteetin mitoituksista, mutta palvelujen kehittäminen voi nostaa kävijämääriä vielä hieman nopeammin kuin muutoin on arvioitu.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että lakia Pallas-Yllästunturin kansallispuiston perustamisesta muutetaan siten, että matkailukeskuksen alueella sijaitsevan hotellirakennuksen ja siihen liittyvien majoitus-, ravintola- ja muiden palvelutilojen sekä laskettelurakennelmien kunnostaminen ja laajentaminen on tietyin edellytyksin mahdollista. Määrällisesti rakentaminen rajoitetaan ehdotuksen mukaan 320 vuodepaikkaan ja rakentamisen enimmäismäärä 10 500 kerrosneliometriin kokonaisuutena, joka sisältää myös alueella olevan luontokeskuksen laajentamisen ja henkilöstön asuintilat. Laadullisesti rakentamiselle asetetaan myös tiukat rakennuskorkeutta ja kellaritilojen rakentamista koskevat rajoit-

tukset, minkä lisäksi asetetaan erityisehtoja, kuten asuntovaunualueen poistaminen kansallispuiston alueelta.

Valiokunta korostaa, että nämä tiukat erityisehdot ovat välttämättömiä, jotta kunnostus- ja laajennustyöt kansallispuiston alueella voidaan hyväksyä. On selvää, että ehdot myös rajoittavat hotellitoiminnan kannattavuutta. Poikkeuksellisen tiukoista ehdoista huolimatta valiokunta katsoo, että kunnostamiseen ja laajentamiseen liittyy riski kielteisten ympäristövaikutusten aiheutumisesta sekä kulttuuriarvojen menettämisestä siten, että Pallaksen henki katoaa. Tämän estämiseksi valiokunta pitää välttämättömänä muuttaa lakiehdotuksen 4 a §:ää siten kuin edempänä esitetään.

Ei ennakkotapausluonnetta kansallispuistos- sa rakentamisesta

Valiokunta korostaa, että hotellin kunnostaminen ja laajentaminen ei avaa rakentamismahdollisuuksia muissa kansallispuistoissa tai alueilla, joilla on muu suojelustatus. Suomessa on 35 kansallispuistoa, joista kahdessa on majoitustoimintaa siksi, että sitä on niissä harjoitettu ennen kansallispuiston perustamista ja majoituspalvelujen jatkuminen on erityisesti haluttu turvata kansallispuiston perustamisesta huolimatta. 33 muun kansallispuiston alueella tai muulla suojelualueella ei ole tätä peruslähtökohtaa olemassa, eikä niillä tule sallia majoituspalvelujen rakentamista.

Suomen ensimmäinen, arkkitehtonisesti korkeatasoinen tunturihotelli rakennettiin Pallastunturille vuosina 1936—1938 siten, että hotellirakennus valmistui ennen kuin kansallispuisto perustettiin vuonna 1938. Jatkosodan loppuvaiheessa tämä rakennus kuitenkin räjäytettiin vuonna 1944 saksalaisten joukkojen vetäytyessä Lapista ja uusi hotelli rakennettiin vuonna 1948. Koli on myös ollut hyvin tunnettu matkailukohte jo yli sadan vuoden ajan. Ensimmäinen matkailumaja Kolin rinteille on rakennettu kesällä 1896. Huipulle kulkee Suomen ensimmäinen kaabiinikiskoköysirata eli kiskohissi. Vaaran laella oleva hotelli oli olemassa, kun Kolin kansallispuisto perustettiin vuonna 1991. Erikseen sää-

dettiin samalla siitä, että alueella sijaitsevat matkailupalvelujen ja rinnetoimintojen alueet ja toiminnot turvataan puistoa toteutettaessa ja että vuokrasopimusten voimassaoloa voidaan jatkaa.

Kansallispuistot ovat yleisiksi nähtävyyksiksi tarkoitettuja luonnonsuojelualueita, joihin on tarkoitus ohjata yleisöä ja rakentaa tätä varten asianmukainen palveluvarustus. Luonnonsuojelulain 11 §:n mukaan kansallispuiston perustamisesta ja tarkoituksesta säädetään lailla. Alueella on oltava merkitystä yleisenä luonnontuonon nähtävyytenä tai muutoin luonnontuntemuksen lisäämisen tai yleisen luonnontuntemuksen kannalta. Luonnonsuojelulain 13 §:n mukaan kansallispuistossa on luontoa muuttava toiminta kielletty, eikä alueella saa esimerkiksi rakentaa rakennuksia, rakennelmia tai teitä. Luonnonsuojelulain 14 §:n mukaan kansallispuistossa ovat 13 §:n estämättä sallittuja sellaiset toimenpiteet, joita luonnonsuojelun alueen asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Alueella saa siten esimerkiksi rakentaa, entistää ja kunnostaa alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta, yleisön opastamista, retkeilyä ja alueeseen tutustumista varten tarpeellisia rakennuksia, rakennelmia ja polkuja sekä käyttää ja kunnostaa alueella olevia teitä, sähkö- ja puhelinlinjoja sekä näihin liittyviä laitteita. Rauhoitussäännöksistä voidaan säätää kuitenkin poikkeuksia esimerkiksi luontaiselinkeinojen harjoittamisen turvaamiseksi. Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain mukaan myös paikallisten asukkaiden perinteiset oikeudet on turvattu poiketen kansallispuistoa koskevista säännöksistä luonnonsuojelulaissa.

Valiokunta pitää edellä mainittu sääntely huomioon ottaen täysin selvänä, ettei kansallispuistoissa eikä muilla suojelualueilla saa rakentaa majoituspalveluja Pallas-Yllästunturia ja Kolia lukuun ottamatta, joiden osalta majoitustoimintaa on harjoitettu ennen kansallispuiston perustamista ja sen on katsottava tulleen tuolloin hyväksytyksi osaksi sallittuja toimintoja. Sen sijaan yleisön opastusta ja retkeilyä varten tarpeelliset rakennukset ja rakennelmat ovat sallittuja ja sääntelyn henki on muutoinkin siihen perustu-

vaa, että olemassa olevia rakenteita saa käyttää ja kunnostaa. Hallituksen esityksen hyväksyminen ei muuta tätä peruslähtökohtaa, eikä se muodosta ennakkotapausta peruslähtökohdan muuttamiselle tulevaisuudessakaan.

Kansallispuiston määrittely ja kansallispuistoja koskeva sääntely on kansallista lainsäädäntöä. Ainoastaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden sääntely perustuu EU:n lainsäädäntöön. Kansallispuisto on kuitenkin käsitteenä kansainvälinen, ja kansallispuistoihin sovelletaan kansainvälisesti hyväksytyjä periaatteita. Kansallispuistot ovat kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n suojelualueluokan II mukaisesti suojelualueita, joiden hoidossa keskitytään ekosysteemien suojeluun ja virkistyskäytön turvaamiseen. Kansainvälisesti kansallispuistoissa noudatettavat suojelutavoitteet ja liikkumisrajoitukset vaihtelevat eri maissa paljon. Esimerkiksi USA:ssa, jossa kansallispuisto-aste syntyi 1870-luvulla, useissa kansallispuistoissa hotelleja on perinteisesti rakennettu kansallispuistojen sisälle, puistoissa voi olla myös teitä ja ajoneuvolla liikkuminen olla sallittua. Kansallispuistoja on aikaisemmin perustettu lähinnä esteettisiin tai matkailullisiin perustein kauniiden luonnonmaisemien säilyttämiseksi. Nykyisin niiden tarkoituksena on ensisijaisesti suojella ekosysteemejä ja luonnon monimuotoisuutta ja tarjota sen lisäksi virkistyspalveluja.

Valiokunta korostaa, että Suomessa kansallispuistoja koskevan sääntelyn perusteet ovat vakiintuneet, eikä niitä ole tarpeen muuttaa. Suojelualuejärjestelmän hallinnan keskittäminen Metsähallitukselle on merkinnyt käytännössä Metsähallituksen roolin kasvamista alueiden hoidon ohjauksessa. Metsähallitus ohjaa kansallispuistojen hoitoa muun muassa Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet -suosituksella vuodelta 2010¹. Tässä suosituksessa todetaan, että kansallispuiston tärkein tehtävä on suojelu, joka kohdistuu alkuperäisen elottoman ja elollisen luonnon piirteisiin, lajeihin ja eliöyhteisöihin, mutta voi kohdistua myös ihmisen toiminnan tulokse-

¹ Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet, Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisu. Sarja B 127

na syntyneisiin perinteisiin ympäristöihin, eliöyhteisöihin, maisemiin ja rakenteisiin. Suojelun sallimissa rajoissa kansallispuiston tehtävänä on myös palvella ympäristökasvatusta, opetusta ja yleistä luonnontuntemusta, luonnontieteellistä tutkimusta sekä ympäristön tilan seuranta. Kansallispuisto palvelee lisäksi virkistystä yleisenä, kaikille avoimena nähtävyyshoiteena antamalla mahdollisuudet luonnossa tapahtuvaan retkeilyyn ja luontoelämysten kokeamiseen. Kansallispuiston hoidon tavoitteena on, että puisto täyttää mahdollisimman hyvin perustehtävänsä. Tämän vuoksi kansallispuistoa pyritään kehittämään toiminnalliseksi ja käyttömahdollisuuksiltaan monipuoliseksi. Koska suojelutehtävä on ensisijainen, muut toiminnot on sopeutettava siten, ettei suojelutavoite vaarannu. Suosituksessa todetaan lisäksi, että kansallispuistojen toisistaan suuresti poikkeavan koon, sijainnin ja luonteen vuoksi niitä kehitetään toiminnoiltaan, saavutettavuudeltaan ja kävijämääriltään eritasoisiksi.

Valiokunta korostaa, että suojelualueiden lisääntyvät kävijämäärät ja matkailun nopea kasvu edellyttävät yleisesti suojelualueiden käytön parempaa suunnittelua ja tehokkaampaa hoitoa kestävän matkailun periaatteiden toteuttamiseksi ja alueiden luontoarvojen suojelemiseksi. Tulevaisuudessa on varauduttava palvelujen tarpeen lisääntymiseen, eri käyttömuotojen tehokkaampaan yhteensovittamiseen sekä matkailuyrittämisen mahdollisuuksien ja ohjaamisen kehittämiseen. Metsähallituksen vuonna 2007 julkaisema Puistojen tila -raportti² on ensimmäinen raportti, joka antaa kokonaiskuvan Suomen suojelualuejärjestelmän tilasta ja tilaa koskevan tiedon tasosta vuonna 2005 sekä tarkastelee viimeaikaisia muutoksia ja edessä olevia haasteita. Vastaava arviointi on tarkoitus toteuttaa myöhemmin uudelleen, ja raportti antaa tulevaisuudessa hyvän vertailukohdan, kun arvioidaan tehtyjen toimenpiteiden onnistumista.

² Puistojen tila Suomessa. Suomen suojelualueet ja niiden hoito 2000—2005. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 160

Ympäristövaikutusten hallinta käyttöpaineen kasvaessa

Pallaksen matkailukeskuksen kehittäminen ja luontokeskuksen laajentaminen lisäävät osaltaan sekä hotellissa majoittuvien että luontokeskuksessa kävijöiden määrää. Kuten aiemmin on todettu, kävijämäärän kasvu ei ole suoraan riippuvainen majoituskapasiteetista päiväkävijöiden suuren määrän vuoksi. Tehtyjen selvitysten mukaan Pallaksen alueen nykyinen virkistyskäyttö on jo vaikuttanut näkyvästi alueen luontoon. Erityisesti paljakan herkün tunturikankaan reitit ovat huomattavan kuluneita. Alueen kehittämisestä seuraava lisääntyvä kulkeminen keskittyyneen pääosin matkailukeskuksen lähimaastoon. Reittien ja polkujen lisäksi lisääntyvä kävijämäärä vaikuttaa erityisen voimakkaasti taukopaikkojen ympäristöön. Koska reittien kuluminen on jo nyt saavuttanut kunnostusta ja lisäkulumisen estämistä edellyttävän tason, Metsähallitus laatinut hankesuunnitelman Pallaksen alueen reitistön kehittämiseksi. Suunnitelman tarkoituksena on kunnostaa alueen kuluneet reittipohjat sekä kehittää jätehuoltoa ja reittien opastusta.

Valiokunta korostaa, että matkailupalvelutoiminnan laajentaminen tulee mitoittaa ja toteuttaa niin, että se aiheuttaa mahdollisimman vähän maisemallisia muutoksia ja haitallisia vaikutuksia alueen herkälle luonnolle. Tehtyjen kehittämisskenaarioiden vaikutus selvityksissä ei ole tullut esiin seikkoja, jotka väistämättä vaarantaisivat Natura-alueen suojelun perustana olevia luontoarvoja, mikäli tarvittavat haittoja ehkäisevät toimenpiteet toteutetaan. Laadukkaalla, luontoarvot huomioon ottavalla hankkeen jatko suunnittelulla ja reitistöjen tason nostamisella ja sijoittamisen ympäristöperusteisella harkinnalla voidaan ehkäistä haitallisia vaikutuksia merkittävästi.

Lakiehdotuksessa säädetään rakentamisen reunaehdoista siten, että laissa määrätään suurimmasta mahdollisesta matkailua palvelevan hotellin sekä majoitus-, ravintola- ja muiden palvelutilojen enimmäiskerrosneliömetrimäärästä, vuodepaikkamäärästä, ylimmästä korkeusasemasta sekä luontokeskuksen ja huolto- ja palve-

lutilojen enimmäiskerrosneliömetrimäärästä. Lopullisesti mitoituksista ja siten myös ympäristövaikutuksista päätetään asemakaavassa ja rakennusluvassa. Valiokunta korostaa siksi tarvetta arvioida asemakaavoitusvaiheessa erityisen huolellisesti maisema-, luonto-, ympäristö- ja Natura-vaikutuksia. Valiokunta toteaa, että näin yksityiskohtaisesti rakentamisen reunaehdoista säättäminen lain tasolla on hyvin poikkeuksellista. Pallaksen matkailukeskuksen poikkeuksellisen luonteen vuoksi valiokunta pitää kuitenkin lain tasoista säättämistä tältäkin osin perusteltuna ja suorastaan välttämättömänä alueen erityisluonteen huomioon ottamisen varmistamiseksi.

Yksi keskeinen ympäristövaikutus liittyy matkailukeskuksen jätevedenpuhdistamon kapasiteettiin ja puhdistustehoon. Nykyinen puhdistamo on etusaostuksella varustettu aktiivilietelaitos, jonka toimivuus on ollut hyvä, mutta matkailukeskuksille tyypilliseen tapaan sen haasteena on kuormituksen voimakas vaihtelu. Jätevedenpuhdistamo toimii ympäristöluvan ehtojen mukaisesti. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan jätevesikuormitus lisääntyisi hotellin laajennuksen toteuttamisen vuoksi jonkin verran nykyisestä. Lapin ympäristökeskus, nykyinen Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, laati vuonna 2008 esiselvityksen Pallaksen matkailukeskuksen jätevedenpuhdistamon toiminnan tehostamisesta sen kapasiteetin nostamiseksi nykyisestä 250 vuodepaikasta vastaamaan 500 vuodepaikan puhdistusvaatimusta. Selvityksen mukaan puhdistamon kapasiteetin nostaminen edellyttää alueen johto- ja viemäriverkon saneeraamista, uuden tasausaltan rakentamista, uuden suodatuskentän rakentamista sekä puhdistamon ohjaus- ja automaatiojärjestelmän uusimista. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan jätevedenpuhdistamon tehostaminen nykyistä vaatimustasoa vastaavaksi 500 asukasvastineluvun mukaisella kuormituksella arvioituna aiheuttaa noin 100 000 euron kustannukset. Näistä kustannuksista vastaa pääasiassa asianomainen yrittäjä.

Valiokunta korostaa, että kuormituksen kasvassa jätevedenpuhdistamon toiminnan tehos-

taminen on välttämätöntä vesistöjen rehevöitymisen ehkäisemiseksi. Jätevedenpuhdistuskapasiteetin osalta tulee varautua myös kiristyviin ympäristövaatimuksiin. Sallittaessa alueen matkailurakentamisen osittainen laajentaminen tulee siten ottaa huomioon myös mahdollinen jätevedenpuhdistamokapasiteetin rakentamisen lisätarve niin, että nykyistä puhdistamo voidaan tarvittaessa laajentaa tai rakentaa alueelle kokonaan uusi jätevedenpuhdistamo suodatuskenttineen.

Koska jätevedenpuhdistamo sijaitsee kaava-alueen ulkopuolella, valiokunta pitää tarpeellisena lisätä lakiehdotuksen 4 a §:ään uuden momentin, jonka mukaan Pallastunturin matkailukeskuksen jätevedenpuhdistamon kunnostaminen, laajentaminen tai tarvittaessa uusiminen on sallittua myös 5 momentissa rakentamiseen rajatun alueen ulkopuolella. Siirtoviemäriin rakentamismahdollisuutta on hallituksen esityksen mukaan selvitetty yhtenä vaihtoehtona jäteveden puhdistamisessa. Valiokunta korostaa, että turvaamalla edellytykset matkailukeskuksen alueella tapahtuvalle riittäväälle jätevesien puhdistamiselle voidaan samalla varmistua siitä, että matkailukeskuksen jätevesien käsittelemiseksi ei missään tilanteessa tarvitse ryhtyä ympäristövaikutusten laajuuden kannalta ongelmallisen siirtoviemäriin rakentamiseen jätevesien johtamiseksi pois kansallispuiston alueelta.

Maisemallisesti merkittävä kysymys hotellirakentamisen lisäksi on laskettelurinnetoimintaan liittyvien hissilaitteiden rakentamistapa. Esityksen perustelujen mukaan laskettelurinteet rajataan rakentamiselle sallitun kaava-alueen ulkopuolelle hotellin lähellä sijaitsevaa Laukukeron ala-asemaa lukuun ottamatta, joten laskettelurinteiden laajentamista ei sallita. Hiihtohissessä on kuitenkin mahdollista kunnostaa ottaen huomioon maisemalliset erityisarvot. Laukukeron vuonna 1969 perustettu hiihtohissi voidaan esityksen mukaan muuttaa tuolihissiksi, ja lastenhissin rakentaminen kaava-alueelle on mahdollista.

Laskettelurinteiden ja hiihtoreittien aiheuttamat kasvillisuusmuutokset johtuvat selvitysten mukaan pääasiassa lumen koneellisesta tiivistä-

misestä. Laskettelurinteessä alueen mikrotopografia ja lumikerroksen paksuus näyttävät selittävän kasvillisuuden kulumista kasvillisuustyyppiä enemmän³. Mahdollinen hissien käyttö sulan maan aikana ja lintujen pesimäaikana aiheuttaa kuitenkin täysin toisentyypisiä ympäristövaikutuksia kuin talvikäyttö, jolloin lumi-peite suojaa kasvillisuutta hyvin. Tuolihissin käytöllä sulan maan aikana voi kuitenkin olla ympäristöhaittojen kannalta suotuisia vaikutuksia, jos hissien käytöllä voidaan osin korvata maastossa tapahtuvaa, kulumista aiheuttavaa liikkumista. Valiokunta korostaa näidenkin mahdollisuuksien osalta sitä, että vasta hankkeen lopullisen toteuttamistavan täsmentyessä voidaan arvioida, aiheutuuko hissien kunnostuksesta sellaisia vaikutuksia, joita ei voida hyväksyä.

Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä toteutetussa ympäristöarvioinnissa yhtenä keskeisenä uhkatekijänä on pidetty sitä, että majoituskapasiteetin kasvattaminen lisää painetta järjestettyjen ohjelmalvelujen, erityisesti motorisoitujen ohjelmalvelujen, järjestämiselle. Valiokunta toteaa, että kansallispuistossa liikkumista ja yleensä erilaisten toimintojen harjoittamista alueella säädellään kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmalla, jonka Metsähallitus laatii ja ympäristöministeriö vahvistaa. Hoito- ja käyttösuunnitelma on tärkeä väline, sillä kansallispuistoihin kohdistuu usein myös erilaisia keskenään ainakin jossain määrin kilpailevia, luonnonkäyttöön liittyviä toimintoja. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa pyritään esimerkiksi saavuttamaan yhteisymmärrys porojen määrästä alueella vuorovaikutteisesti yhdessä alueen paliskuntien kanssa. Puistojen hoidon ja käytön suunnittelu

on usein varsin vaativa tehtävä. Valiokunta katsoo, että myös kansallispuiston järjestyssäännöllä tulee tehostaa alueella kävijöiden ohjausta tarvittavin liikkumisrajoituksin ja kiinnittämällä huomiota taukopaikkojen ja muiden rakenteiden tarkoituksenmukaiseen sijoitteluun ja niiden käytön opastukseen.

Maastoliikenne Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa on hyvin rajoitettua. Moottorikelkkaa ja mönkijää voidaan käyttää kansallispuistossa poronhoitotyöhön, palo- ja pelastuspalveluihin sekä alueen valvonta- ja huoltotehtäviin. Kansallispuiston läpi kulkee yksi moottorikelkkailureitti sekä lyhyet urien osuudet lähellä puiston rajaa Enontekiöllä. Kansallispuiston voimassa olevassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa asetetaan tavoitteeksi moottoriliikenteen haittojen ja häiriöiden vähentäminen ja autolla tapahtuvan maastossa ajamisen ohjaaminen yksinomaan olemassa oleville reiteille. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitelmassa esitetään muun ohella, että kansallispuistoon ei perustettaisi uusia kelkkailureittejä tai -uria ja että Metsähallituksen huoltoajoa vähennettäisiin.

Valiokunta pitää edellä esitetystä huolimatta tarpeellisena varmistaa, että mahdollinen käytönpaineen kasvu ei jatkossa johda siihen, että puiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa tai järjestyssääntöä muutettaisiin motorisoitujen oheispalvelujen laajamittaisen toteuttamisen mahdollistamiseksi. Edellä esitettyyn viitaten valiokunta pitää välttämättömänä muuttaa lakiehdotusta siten, että lailla estetään sellaisten rakentamiseen tai matkailupalveluiden harjoittamiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttaminen, jotka muuttaisivat merkittävästi, joko välittömien tai välillisten vaikutustensa kautta kansallispuiston olosuhteita tai luonnetta. Lain tasoisena velvoitteena tämä koskee paitsi rakentamista myös sekä järjestyssäännöllä että hoito- ja käyttösuunnitelmalla tehtävää liikkumisen ohjausta alueella.

Valiokunta korostaa, että mainitulla täsmennyksellä lain tasolla varmistetaan se, että Pallas-

³ Luontomatkailun vaikutukset kasvillisuuteen ja maaston kulumiseen Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa, Pekka Sulkava ja Yrjö Norokorpi (toim.). Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 166

tunturin matkailukeskusta voidaan kehittää ai-noastaan kestävä luontomatkailun periaatteiden⁴ mukaisesti ja säilyttämällä Pallaksen henki siten, että kunnostuksen ja laajennuksen vaikutukset nykytilaan verrattuna ovat mahdollisimman vähäiset. Tämä muotoilu varmistaa maisemallisten arvojen säilyttämisen ja haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemisen. Sääntelyn muutoksella turvataan se, että myöskään rakentamisesta johtuvat välilliset vaikutukset, kuten paine lisätä saatavilla olevia oheispalveluja, eivät johda matkailukeskuksen luonteen merkittävään muuttumiseen. Pallaksen hengen säilyttäminen merkitsee toiminnan säilymistä mittakaavaltaan pienenä ja laadultaan hiljaisuutta kunnioittavana, nykyisiä aktiviteetteja suosivana. Pallaksen tulee säilyä omaleimaisena, perinteisen luontoretkeilyn ja pienimuotoisen laskettelutoiminnan matkailualueena.

Asuntovaunualueen poistaminen kansallispuistosta

Valiokunta pitää hotellin kunnostusta ja laajennusta myös mahdollisuutena saada aikaan ympäristöllisesti kestävä kehitystä alueella, jonka kulumisen jo tällä hetkellä edellyttää toimenpiteisiin ryhtymistä alueen luontoarvojen suojelemiseksi. Myönteisenä maisemavaikutusten kannalta voidaan pitää esitykseen liittyvää veloitetta poistaa kansallispuiston alueelta sillä toimiva asuntovaunualue hankkeen toteuttamisen yhteydessä.

⁴ Metsähallituksen kestävä luontomatkailun periaatteet: 1) Luontoarvot säilyvät ja toiminta edistää luonnon suojelua 2) Ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän 3) Arvostetaan paikallista kulttuuria ja perinteitä 4) Asiakkaiden arvostus ja tietämys luonnosta lisääntyvät 5) Asiakkaiden mahdollisuudet luonnossa virkistymiseen paranevat 6) Asiakkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi vahvistuvat 7) Vaikutetaan myönteisesti paikalliseen talouteen ja työllisyyteen 8) Viestintä ja markkinointi on laadukasta ja vastuullista 9) Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä. Euroopan kansallispuistolaitolla on vastaavat periaatteet: The Charter Principles for Sustainable Tourism in Protected Areas. Suomessa kyseisiä periaatteita soveltavat Kolin ja Söyteen kansallispuistot.

Hallituksen esityksen mukaan alueella sijaitseva asuntovaunualue on poistettava käytöstä vuoden kuluessa asemakaavan tultua lainvoimaiseksi. Valiokunta ehdottaa määräajan muuttamista vuodeksi rakennusluvan lainvoimaisuudesta, sillä tämä vastaa valiokunnan näkemyksen mukaan paremmin ajankohtaa, jolloin itse rakennushanke on toteutettu. Asemakaavan lainvoimaisuus ei sinänsä ole yhteydessä rakennushankkeen konkreettiseen toteuttamiseen.

Rahoitus Pallaksen luontokeskuksen ja reitistöjen kunnostukseen

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että rahoitustarve Pallaksen luontokeskuksen ja alueen reitistöjen kunnostukseen on huomattava. Hallituksen esityksen mukaan kustannukset nykyistä laajemman luontokeskuksen rakentamisesta hotellirakennuksen yhteyteen olisivat noin 2 miljoonaa euroa. Investointikustannukset kulumisvaurioiden estämisestä ja korjaamisesta, maisemointitöistä, uusien reittien ja taukopaikkojen rakentamisesta sekä jätehuollon ja seurannan uudelleenjärjestämisestä ovat arvion mukaan noin 930 000 euroa. Lisäksi ylläpitokustannusten on arvioitu kasvavan noin 250 000 euroa vuodessa, kun nykyiset kustannukset ovat 300 000 euroa vuodessa. Myös mainittuja suurempia arvioita on esitetty. Investointi- ja ylläpitokustannusten jaosta on tarkoitus sopia yhteistyössä Metsähallituksen, Muonion kunnan ja hotelliyhtiön välillä. Kustannuksia rahoitetaan valtion talousarviossa luonnonsuojelualueiden hoitoon osoitetulla määrärahalta.

Yleisrahoitus luonnonsuojelualueiden hoitoon ja kunnossapitoon on viimeisten kymmenen vuoden aikana kasvanut, mutta rahoituksen määrässä näkyvät ennen kaikkea muutamat kalliit investoinnit, kuten Nuuksion luontokeskuksen rakentamiseen osallistuminen. Sen sijaan tavanomaisiin ylläpitokustannuksiin käytettävissä oleva määräraha ei ole noussut. Kunnossapitorahoituksen tarve on kuitenkin yleisellä tasolla jatkuvasti kasvanut kävijämäärien noustessa.

Valiokunta korostaa, että kansallispuistot ja luonnonsuojelualueet muodostavat alueellisen suojeluverkoston rungon, jonka avulla säilyte-

tään kansallisesti ja kansainvälisesti arvokkaimmat kohteet. Samanaikaisesti ne ovat yleisölle avoimia luonnonnähtävyyksiä ja matkailun tärkein vetovoimatekijä. Reitistöjä tukevan infrastruktuurin toimivuuden parantaminen on tärkeää kestäväen luontomatkailun edistämiseksi siten, että alueiden suojeluarvojen säilyminen varmistetaan. Kasvavan matkailun tarpeet ja luontoarvojen turvaaminen edellyttävät suojelualueiden palvelujen kehittämistä ja kulumisen estämistä. Valiokunta on yleisesti huolissaan tarkoitukseen varatun ylläpitorahoituksen riittävästä ottaen huomioon kävijämäärien jatkuvasta kasvusta aiheutuva tarve.

Valiokunta korostaa tässä yhteydessä tarvetta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että varmistetaan osin jo nykyisestä kulumistasosta sekä matkailukeskuksen laajentamisesta välillisesti aiheutuvan lisäpaineen vuoksi tarvittavien uusien reittien ja muun tarvittavan infrastruktuurin rakentaminen. Valtion talousarviossa tulee osoittaa riittävä määräraha Pallas-Yllästunturin

kansallispuiston Pallastunturin alueen reitistöjen kunnostamiseen ja kehittämiseen puiston kävijämäärän kasvusta aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi (*Valiokunnan lausumaehdotus*). Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että hotellilaajennus ja luontokeskuksen laajentaminen tulisi rakentamisen aikaisten haittojen vähentämiseksi ajoittaa samanaikaisesti tapahtuviksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta 30 päivänä joulukuuta 2004 annettuun lakiin (1430/2004) uusi 4 a § seuraavasti:

4 a §

Rakentaminen Pallastunturin matkailukeskuksen alueella

Pallas-Yllästunturin kansallispuiston Pallastunturin matkailukeskuksen alueella on luonnonsuojelulain 13 §:n rauhoitussäännösten estämättä sallittu kansallispuiston matkailua palvelevan hotellin majoitus-, ravintola- ja muiden palvelutilojen sekä laskettelurakennelmien kunnostaminen ja rakentaminen. Rakentaminen ei

saa vaarantaa kansallispuiston perustamistarkoitusta tai suojeltujen luonnonarvojen säilymistä. Rakentamisen yhteydessä on myös varmistettava kansallispuiston maisemallisten sekä rakennetun ympäristön erityisarvojen säilyminen. *Kansallispuistoa koskevien luonnonsuojelullisten erityisvaatimusten vuoksi edellä mainittujen matkailupalveluiden välittömät ja välilliset vaikutukset eivät saa olla laajuudeltaan tai nykyisestä tilasta niin poikkeavia, että ne muuttavat*

merkittävästi kansallispuiston luonnetta tai olosuhteita.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Alueelle ei voida kaavassa osoittaa varausta asuntovaunualueelle. Alueella sijaitseva asuntovaunualue on poistettava käytöstä vuoden kuluessa 1 momentissa tarkoitettua rakentamista koskevan rakennusluvan tultua lainvoimaiseksi.

(5 mom. kuten HE)

Pallastunturin matkailukeskuksen jätevedenpuhdistamon kunnostaminen, laajentaminen tai tarvittaessa uusiminen on sallittua myös edellä 5 momentissa rakentamiseen rajatun alueen ulkopuolella. (Uusi)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus osoittaa valtion talousarviossa riittävän määrärahan Pallas-Yllästunturin

kansallispuiston Pallastunturin alueen reitistöjen kunnostamiseen ja kehittämiseen puiston kävijämäärän kasvusta aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi.

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Susanna Huovinen /sd
vpj. Pentti Tiusanen /vas
jäsen. Christina Gestrin /r
Timo Heinonen /kok
Rakel Hiltunen /sd
Timo Juurikkala /vihr
Antti Kaikkonen /kesk
Timo Kaunisto /kesk

Timo Korhonen /kesk
Merja Kuusisto /sd
Markku Laukkanen /kesk
Tapani Mäkinen /kok
Sanna Perkiö /kok
Janne Seurujärvi /kesk
Tarja Tallqvist /kd
vjäs. Satu Taiveaho /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.

VASTALAUSE 1

Perustelut**Lähtökohta**

Pallas-Yllästunturin kansallispuisto on osa kansallismaisemaamme, ja se on kävijämäärältään maamme suosituin kansallispuisto, jossa on noin 300 000 kävijää vuodessa.

Pallastunturin matkailukeskuksen ja hotellin lähialueen tunturien rinteillä on todettu kulumisvaurioiden lisääntyneen ja alueen, erityisesti matkailukeskuksen hotellin, kunnossapito on heikentynyt.

Kittilän ja Muonion kuntarajaa siirrettiin kuntaministerin päätöksellä vuonna 2003 tavoitteena siirtää Pallastunturin hotelli Kittilästä Muonioon.

Hallituksen esitys ja sen perustelut

Sittemmin hallitus on antanut esityksensä eduskunnalle Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta. Tarkoituksena on luonnonsuojelulain rauhoituspäätöksien estämättä rakentaa 320 vuodepaikan ja 10 200 kerrosneliömetrin hotelli luontokeskuksineen nykyisen 130 vuodepaikan ja 2 400 kerrosneliömetrin hotellin sijaan. Perusteluna on esitetty hotellin sekä sen ympäristön huono kunto ja siivottomuus sekä yrittäjän taloudellinen menestys.

Hallituksen esitystä voidaan pitää monin osin hyvin puutteellisena. Valiokunnan enemmistön kannasta poiketen nykyisen hotellin peruseränsä, lisämajoituskapasiteetin rakentaminen kansallispuiston ulkopuolelle, luontokeskuksen palvelujen vahvistaminen sekä kansallispuiston infrastruktuurin ja kunnossapidon parantaminen olisivat olleet parempi vaihtoehto Pallaksen suojelemiseksi kuin nykyisen hotellin merkittävä laajentaminen.

Hanke on luonnonsuojelulain 13 §:n vastainen. Kansallispuistoissa on rakentaminen kiel-

letty, poikkeuksena ovat alueen hoitoa ja tutustumista varten tarpeelliset rakennukset ja rakennelmat. Esitetty hotellihanke ei ole tällainen.

Hallituksen esitys tuokin luonnonsuojelulainsäädäntöön periaatetason muutoksen. Luonnonsuojelualueella ei ole tähän mennessä sallittu hotellirakentamista eikä muuta luontoa vahingoittavaa toimintaa.

Ennakkotapaus

Valiokunnan kuulemisen yhteydessä on hallituksen esityksen ennakkopäätöksen luonne tullut toistuvasti esiin. Kuulemisen yhteydessä mm. Enontekiön kunta ilmoitti vaatimuksenaan rakentaa matkailuun liittyviä rakennelmia Pallas-Yllästunturin kansallispuiston pohjoisosaan. Myös alempitasoisen suojelun alueille on esitetty rakentamista, ja perusteluna on käytetty käsitelyssä olevaa hallituksen esitystä.

Kansallispuistoon ei tule vastoin luonnonsuojelulakia rakentaa uutta, nykyistä hotelleja kolme kertaa suurempaa hotelleja, jonka ympäristövaikutuksia ei ole riittävästi selvitetty.

Valiokuntakuulemisen kritiikki

Valiokuntakuuleminen toi esille hankkeen ongelmat. Näitä ovat maisemaekologiset muutokset, joita hotellirakentaminen ja kaavailtu hiihtohissien muuttaminen tuolihisseiksi aiheuttavat. Rakentamisen pohjaveteen kohdistuvat muutokset ovat selvittämättä. Jätevesien puhdistaminen osoittautuu ongelmaksi, mikäli hotellin vuodepaikkojen määrä nostetaan yli 200:n, vaikka jätevedenpuhdistamo uusittaisiin. Valiokunnalla oli käytettävissään Metsähallituksen lausunto 4.4.2008: "Jos majoituskapasiteettia nostetaan yli 200 vuodepaikan, jätevedet tulisi johdattaa kansallispuiston alueelta, koska karu luonnonympäristö ei kestä lisääntyvää päästökuormitusta ja vaikutukset ulottuisivat laajasti maaperään, pohjavesiin ja Pallasjärven vesistöön."

Valiokunnalle ei ole osoitettu selvitystä siitä, voidaanko jätevesikuormituksen kasvu hoitaa teknisillä ratkaisuilla ilman siirtoviemäriä, jolla olisi erityisen haitalliset vaikutukset ympäristöön.

Valiokunnalle on esitetty vaihtoehtona hallituksen esitykselle rakennusten kunnostamista nykyisessä koossaan, mihin ei tarvita lainmuutosta. Samoin on esitetty, että maankäyttö- ja rakennuslain 167 § edellyttää seuraavaa: "Rakennettu ympäristö on pidettävä rakennusluvan mukaisessa käytössä ja siistissä kunnossa." Näin laista johtuu suoraan velvoite ympäristöstä huolehtimiseen, eikä tämä vaadi uuden hotellin rakentamista.

Vuodepaikkakapasiteetin lisääminen kansallispuiston rajan ulkopuolella ei myöskään vaadi luonnonsuojelulakia kiertävää kansallispuistolain muutosta.

Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annettua lainmuutosta on kritisoitu myös sen *lex in casu* -tyyppisestä säätelystä. Muun muassa oikeusministeriön lausunnossa hallituksen esitys todetaan kasuistiseksi säädökseksi, joka "saattaa tosiasiallisesti sisältää konkreettista tapausta koskevan hallintotoimen tai lainkäyttöratkaisun". Oikeusministeriön näkemyksen mukaan "yksittäisiä hankkeita koskevien asioiden ratkaisemista eduskunnassa ei sen vuoksi voida pitää toivottavana". Samalla on kiinnitetty huomiota siihen, että lainsäädännöllä tapahtuva yhden yrittäjän toiminnan edistäminen saattaa joukon muita yrittäjiä epäedulliseen asemaan.

Asiantuntijakuulemisessa tuli vahvasti esille huoli kansallispuiston kulumisesta. Huomattava osa uhanalaisista lajeista, joiden suojelu on yksi kansallispuistojen päätehtävistä, esiintyy juuri Pallaksen alueella eli alle kymmenen kilometrin säteellä nykyisestä hotellista. Rakentamisen välittömiä ja välillisiä luonto-vaikutuksia ei ole selvitetty.

Hotellitoiminta kansallispuistossa

Perusteet hotellitoiminnalle kansallispuistossa eivät ole riittäviä. Lain perusteluissa todetaan majoitustoimintaa harjoitetun puistossa jo en-

nen sen perustamista. Toiminnan harjoittajana ei kuitenkaan ole nykyisin sama yritys kuin puiston perustamisaikana, eikä toiminnan rajoitus siten loukkaa alkuperäisen hotelliyrittäjän oikeuksia. Edellä mainittua perustetta ei siten voi pitää riittävänä hotellitoiminnan laajentamiselle. Nykyinen yrittäjä on ollut tietoinen kansallispuiston aiheuttamista rajoituksista rakentamiselle ostaessaan hotellin.

Pallastunturin matkailuhotelli on rakennettu aikoinaan ekologisesti väärään paikkaan, eikä tämän virheen aiheuttamia ongelmia tulisi kasvattaa hotellin lisäkapasiteetilla. Sekä alkuperäinen hotelli että sodan jälkeen rakennettu uusi hotelli on rakennettu avotunturin reuna-alueelle, joka on sekä maisemallisesti että luonnon kantokyvyn kannalta erittäin herkkää aluetta. Nykyisen ekologisen tietämyksen valossa matkailurakentamista ei tulisi sijoittaa kulutuskestävyydeltään näin aralle alueelle. Hotellin ympäristön tunturi-alue on jo nyt pahoin kulunutta, joten kävijäpainetta tulisi kohdistaa laajemmalle ja myös kulutusta paremmin kestäville alueille. Tähän asiantuntijakäsityksen mukaan päästäisiin sijoittamalla majoituspalvelut kokonaan kansallispuiston ulkopuolelle.

Alueen työllisyyttä voidaan edistää monin verroin tehokkaammin sijoittamalla lisämajoituskapasiteetti kansallispuistorajan ulkopuolelle, mikä tukee tehokkaammin alueella toimivia lukuisia pienyrittäjiä.

Natura

Pallas-Ounastunturi kuuluu Natura-alueeseen, jossa ovat voimassa Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäädökset. Luonnonsuojelulain 65 § edellyttää esitetyn hankkeen Natura-vaikutusten selvittämistä. Tätä ei kuitenkaan ole tehty, joten tästä arviointinäkökulmasta koko hanketta ei olisi pitänyt tuoda eduskuntaan ennen Natura-vaikutusten selvittämistä.

Pallaksen ympäristössä on 90 eläin- ja kasvilajia, jotka ovat joko uhanalaisia tai kuuluvat ns. direktiivilajeihin (Hildén 2009). Hallituksen esityksessä ei ole riittävästi arvioitu ja selvitetty,

miten hotellin laajennus, paikoitusalueet ja mahdolliset jätevedenpuhdistuksen uudelleenjärjestelyt tulevat vaikuttamaan näihin lajeihin.

"Pallaksen henki"

"Pallaksen henki" on useiden asiantuntijoiden käyttämä määritelmä, joka pitää sisällään kevyemmän, vähemmän intensiivisen luontomatkailun, joka arvostaa hiljaisuutta ja rauhaa. Hallituksen esityksen kaltainen rakentaminen muuttaa asiakaskuntaa, lisää voimakkaasti oheispalvelujen kysyntää ja lopettaa Pallaksen hengen

vastoin ympäristövaliokunnan enemmistönkin tahtoa, joka pitää "tärkeänä, että kaikessa alueen kehittämistoiminnassa varmistetaan paikan erityisyyden, Pallaksen hengen, säilyminen". Toive on hallituksen esityksen hyväksymisen kanssa ristiriidassa.

Pallas on kansallismaisemamme, ja sitä tulee ensisijaisesti suojella, ei rakentaa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 2010

Susanna Huovinen /sd
Pentti Tiusanen /vas
Rakel Hiltunen /sd

Merja Kuusisto /sd
Satu Taiveaho /sd
Tarja Tallqvist /kd

Vastalause 2

YmVM 5/2010 vp — HE 195/2009 vp

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 2010

Timo Juurikkala /vihr